

Г. Дініку (Румунія) та М. Скорика (Україна). Символічним актом імпрези стало виконання попури на теми гімнів України та європейських країн в обрамленні гімну ЄС („Ода до Радості”). Так у пролозі Україна символічно опинилась „у колі гімнів” Європи.

А євроінтеграційним епілогом концерту стало виконання рондо на теми Гімну ЄС та українських мелодій. Музичне поєднання європейської „Оди до радості” з Гімном України, гопаком та твором „Многая літа” у виконанні Е. Драча (кобза), М. Бережнюка (сопілка) та К. Стеценка продемонструвало спільність духовної та музичної традиції України та ЄС.

„Таке музичне дійство має стати актом символічного включення України до кола країн Європейської Співдружності. Музика, як і зрештою будь-який прояв культури, є яскравим та дієвим інструментом соціального впливу, який може змінювати ставлення людей до життєво важливих рішень навіть загальнонаціонального значення”, – відзначив К. Стеценко.

А гості акції наголошували, що такі мистецькі події, роблять більше для євроінтеграції України, аніж робота політиків [2].

Інший масштабний проект на підтримку євроінтеграції – „Спільне повітря” – було організовано наприкінці березня 2014 року. У терміналах аеропортів Львова, Києва, Харкова, Донецька, Одеси та Дніпропетровська одночасно заграли симфонічні оркестри. Звучала „Ода до радості” Л. ван Бетховена на слова Ф. Шиллера. Захід мав на меті відзначити підписання Україною політичної частини асоціації з Євросоюзом та висловити підтримку єдності і цілісності України.

За словами координатора проекту у Києві Х. Храновської, „Хотілося об’єднати усі міста у єдиному пориві і показати, що немає ніякого сепаратизму, що ми можемо легко згуртуватися за допомогою музики. Ми вирішили проводити цей всеукраїнський флешмоб саме в аеропортах, бо вони символізують мирне небо і свободу”.

Опівдні, у семи аеропортах прозвучав музичний твір „Ода до радості”. Далі ж у кожному місті були свої „родзинки” програми. Харків’яни окрім гімну ЄС заспівали гімн України. В акції брали участь близько 120 музикантів, оркестром диригував заслужений діяч мистецтв України В. Куценко, музиканти працювали безкоштовно. Диригент повідомив, що колектив встиг провести тільки одну повноцінну репетицію напередодні перед концертом, оскільки „Ода до радості” – досить складний твір, його виконують рідко, і зіграти прямо з аркуша було неможливо. Глядачі демонстрували прапори та символіку України і Євросоюзу, серед учасників виділилася група велосипедистів-мімів з повітряними кульками національних кольорів і з плакатом „Make love not war”.

У Дніпропетровську до аеропорту приїхали близько тисячі городян – місцева інтелігенція, студенти вузів, а також активісти Євромайдану. „Це дуже добре, коли музиканти згуртовуються задля того, щоб об’єднати наших співвітчизників й усю Україну. Бетховенська „Ода до радості” несе особливу енергетику, вона дарує піднесений настрій людям. Це є символ прагнення України до європейської інтеграції”, – зазначила музикант симфонічного оркестру Дніпропетровської обласної філармонії Н. Білоус. Оркестранти тричі, разом із хором Дніпропетровського театру опери та балету, виконали „Оду до радості” під бурхливі аплодисменти присутніх.

У Донецьку короткий концерт на честь єдності України та підписання політичної частини Угоди про асоціацію з ЄС відвідало близько 200 осіб, деякі прийшли з синьо-жовтими стрічками та прапорами України. „Ода до радості” пролунала у залі очікування вильоту під портретом С. Прокоф’єва. Скрипаль О. Коваленко зауважив: „На цій акції я не тільки як музикант, а й як розсудлива людина, адже це – заради цілісності нашої країни, єдності та європейської інтеграції, хоча б за рівнем життя. Якщо кожний докладатиме хоча б трішки зусиль заради об’єднання країни, з іскри запалає полум’я”. Єдиною перешкодою для глядачів стало місце проведення акції [3, 4].

„Оду до радості” у Міжнародному аеропорту Львова ім. Д. Галицького виконали Академічний симфонічний оркестр „INSO Львів” і камерний хор „Глорія”. Послухати геніальну музику Л. ван Бетховена прийшло близько тисячі львів’ян та гостей міста, вони тривалими оплесками і вигуками „Браво!” спонукали генерального директора Львівської філармонії В. Сивохопа, який керував оркестром, удруге взяти до рук диригентську паличку. „Люди мистецтва, як і птахи, прагнуть до свободи, а свобода — це простір, небо, вільний політ думки, творчості і фантазії. Саме тому для акції „Спільне повітря” її організатори обрали аеропорти, – звернувся до присутніх В. Сивохіп. – Ми прагнемо до свободи, до Європи. Своїм коротким виступом хочемо об’єднати людей і показати, що насправді життя щасливе та вільне. І таким воно має бути в Україні також”.

У столиці ж одразу відвідувачів аеропорту Бориспіль привернули дві дівчини у яскравих синій і червоній вишиванках із великими прапорами України та ЄС. Коли ж по ескалатору почав підійматися оркестр, витягувати з чохла інструменти, налаштовуватися, музикантів одразу обступили зацікавлені. У перших рядах з’явилися діти. Коли ж ансамбль заграє перші ноти „Оди до радості” – всі посміхалися. У такій захопленій атмосфері оркестр вирішив зіграти не лише гімн ЄС, а й рідний, український. І якщо „Оду” просто зачудовано слухали, то свій національний гімн виконували усі гуртом.

„Ми із задоволенням підключилися до цієї ініціативи і вважаємо, що саме час для таких дій, – підкреслила О. Кононенко, менеджер Ансамблю класичної музики ім. Б. Лятошинського Національного будинку органної та камерної музики України. – Одразу ж зупинили свій вибір на „Оді до радості”. Для мене ця композиція є символічною, адже у першій редакції Ф. Шиллер назвав свій вірш „Одою свободі”. І ця трансформація, коли спочатку відбувається виборювання свободи, а потім настає момент радості, актуальна і у наш час. Хотілося б, щоб люди сприймали радість не у побутовому значенні, адже якщо заглибитися у етимологію цього слова, то побачимо, що це поняття означає єднання з божественним. І якщо ми прочитаємо переклад М. Лукаша „Оди до радості”, то помітимо, що саме про єднання мільйонів, єднання сердець з Богом йдеться у вірші” [3, 4].

Культурному зближенню з Європою сприяло й проведення в Україні популярних на Заході музичних акцій. Так, у 2014 році вперше разом із вісьмома країнами Європи в 11 містах України відсвяткували День вуличної музики. У Києві, Львові, Івано-Франківську, Харкові, Одесі, Дніпропетровську, Переяславі-Хмельницькому, Ужгороді, Хмельницькому, Тернополі та Чернівцях на вулиці вийшли всі, хто любить музику і готовий подивитися по-новому на те, що відбувається. Варто відзначити, що День вуличної музики – це міжнародне свято, ініціатором якого у 2007 році виступив литовський музикант Андрюс Мамонтовас. Щороку в третю суботу травня сотні виконавців найрізноманітніших музичних стилів збираються разом у центрі свого міста, щоб безкоштовно заграти й заспівати людям власні твори.

До хвилі музики, яка об’єднала всю Європу, в Україні приєдналися як маловідомі колективи, так і зірки. Так, у Києві музика звучала звідусіль: від Хрещатика до вулиці Грушевського, від Михайлівської до Софіївської площі, від Пейзажної алеї та Андріївського узвозу до парку Шевченка – рок, класична музика, фольклорні виконавці тощо.

„День вуличної музики завжди нагадує нам про литовську боротьбу за незалежність і „Співочу революцію”, яка пройшла у нас наприкінці 80-х”, – підкреслив ініціатор фестивалю А. Мамонтовас. А Посол Литви в Україні П. Вайтекунас особисто висловив подяку українцям, що приєдналися до музичної ініціативи: „Щоб співати, танцювати і взагалі жити нормальним життям, вам потрібно постаратися... Те, що сталося з Україною – велика біда. Це може привести до чого завгодно. Ця біда принесла енергію, яка може перетворитися на енергію стрибка. І я дуже бажаю, щоб Україна стрибнула туди, куди вона не змогла за ці 23 роки. Стрибнула вперед, в європейську цивілізацію”.

А на думку відвідувачів Дня вуличної музики, такі дійства потрібно проводити просто неба якомога частіше. Музика об'єднує людей, створює простір для спілкування та творчості. Музика просто неба – це саме те, що Україні зараз найбільш потрібно [5, 6].

Культурно-мистецькому зближенню України та Європи сприяли й заходи, організовані у співпраці українських та закордонних музикантів. Зокрема, дуже плідною була співпраця України з Італією.

Так, початку головування Італії в Раді Європейського Союзу, було присвячено концерт у Національній опері України. У програмі брали участь зірки світової сцени: скрипалька Франческа Дего, Людмила Монастирська (сопрано), Анжеліна Швачка (меццо-сопрано), саксофоніст Гаetano Ді Бакко, Сергій Магера (бас) і хористи Національної опери України у супроводі Академічного симфонічного оркестру Національної філармонії під орудою маестро Франческо Марія Коломбо. Символічно, що фінальним акордом вечора стало виконання „Оди до радості”.

„Один з основоположників сучасної Європи Ж. Моне колись сказав, що якби можна було розпочати процес об'єднання Європи з чистого аркуша, він почав би його не з вугілля та сталі, а з культури. Він чудово усвідомлював, що культура є ключовою ланкою інтеграції та зближення націй. Передусім, це стосується музики, яка за визначенням є універсальною мовою, а отже, й італійської музичної спадщини, яку й досі люблять та якою захоплюються в усьому світі”, – наголосив Н. Ф. Баллоні, директор Італійського інституту культури в Україні.

Він також зазначив, що для гала-концерту, що відкриває в Україні Семестр головування Італії в ЄС та розпочинає насичену програму святкових культурних заходів, обрано універсальну мову музики, непідвладну часу та кордонам, яка об'єднує народи, сприяє діалогу, будує мости та, водночас, дає змогу самовиразитися. „Я пишаюся тим, що сьогодні культурна дипломатія є одним з ключових інструментів зовнішньої політики Італії, її візитівкою, представлена традиціями, історією та культурою”, – підкреслив Н. Ф. Баллоні.

Концерт *Gala Italia*, мав за мету якнайкраще представити імідж Італії та її культурні традиції, дати новий поштовх розвитку відносин між Італією, Європейським Союзом та Україною [7].

Доволі показово й те, що Італія фігурує в більшості значимих проєктів 151-го сезону Національної філармонії України. Зокрема, 16 вересня цей сезон відкрився першим концертом циклу „Італійський звук”, присвяченого Головуванню Італії в Раді Євросоюзу, та започаткованого Посольством Італійської Республіки в Україні, Італійським інститутом культури в Україні та Італійським

національним комітетом музики спільно з Національною філармонією України. Крім „Нічної варті у Мадриді” Л. Боккеріні в аранжуванні Л. Беріо та симфонічної поеми „Римські свята” О. Респігі, прозвучали другий фортепіанний концерт С. Рахманінова, сольну партію якого виконав піаніст Б. Лупо, а також „Гуцульська рапсодія” Г. Майбороди [8, 9].

За підтримки Посольства Італійської Республіки в Україні та Італійського інституту культури в Україні у Національній філармонії України пройшов вечір із серії „Скрипкова музика” у рамках творчого циклу „Золоті сторінки італійської музики”, започаткованого спільно з керівництвом Національної філармонії України.

У програмі прозвучали два знакових твори зі спадщини німецького класика Л. ван Бетховена – Концерт для скрипки з оркестром і Симфонія № 3 („Героїчна”) у виконанні музикантів симфонічного оркестру Національної філармонії України під орудою М. Дядюра, а солістом виступив італійський музикант Д. Нордіо. Цей скрипач-віртуоз грає в найпрестижніших концертних залах світу: „Карнегі-хол” у Нью-Йорку, театр „Ла Скала” в Мілані, „Барбікан” у Лондоні і „Санторі-хол” в Токіо; виступає з Лондонським симфонічним оркестром, Національним симфонічним оркестром Франції, Симфонічним оркестром Академії Св. Цецилії в Римі, оркестром Національної телерадіокомпанії RAI Італії, Національним симфонічним оркестром Іспанії тощо.

Після концерту музикант зазначив, що „вже декілька місяців практично щодня новини всіх зарубіжних телеканалів, а також італійських ЗМІ починаються з ситуації в Україні. Якщо раніше Україна була для багатьох невідомою країною, то нині це „найгарячіша” новина”.

Також Д. Нордіо підкреслив, що „мова музики інтернаціональна, і ми з українськими колегами швидко порозумілися. Хотів би відзначити прекрасну акустику залу філармонії, як уважно слухала на концерті публіка і як своїми флюїдами давала енергетику нам на сцену... Повинен зауважити, що українські майстри високо цінуються за талант і віртуозне володіння інструментами. Оркестранти Симфонічного оркестру і маестро Микола Дядюра – професіонали, і ми виступали як єдина творча команда” [10].

Також, з нагоди Головуванню Італії в Раді Євросоюзу, Посольство Італії та Італійський інститут культури в Україні виступили ініціаторами Міжнародного мистецького проекту „НІКОЛИ ЗНОВУ” до 100-х роковин Першої світової війни. Цю ініціативу, в пам’ять про велику трагедію для багатьох народів Європи й світу та на підтримку мирного співіснування держав, було організовано спільно з Міністерством культури України, Міністерством закордонних справ, Національною оперою України та іншими дипломатичними представни-

цтвами іноземних держав у Києві. „Реквієм” Дж. Верді виконувався міжнародним складом солістів: сопрано – О. Крамарєва (Україна), мецо-сопрано – М. Ідзюк (Польща), тенор – Б. Цветанов (Болгарія, Швейцарія), бас – Р. Дзантеллато (Італія). Чотири солісти виступали у супроводі Симфонічного оркестру Національної опери України і відразу трьох провідних хорових колективів України: Хору Національної опери України, Національної заслуженої академічної капели України „Думка” і Студентського хору Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського. Диригент – М. Дядюра.

Інституціями-партнерами акції стали: Посольство Республіки Польща, Польський інститут у Києві, Посольство Республіки Болгарія, Посольство Швейцарії, Національна опера у Варшаві, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. Проект став можливим завдяки цінній підтримці Генерального спонсора UNICREDIT BANK. А Генеральним медіа-партнером акції був Національний портал академічної музики Music-review Ukraine.

„Надзвичайно важливо, що Італія, яка зараз головує в Європейському Союзі, надає цим подіям такого великого значення – переконаний Міністр культури України Є. Нищук. – Це ще один знак того, що війна ніколи не повинна повторитися, а донесення трагедії людства через мистецькі заходи – добрий знак у розумінні того, що мистецтво, добро, краса – це найголовніші запоруки миру, і саме вони здатні лікувати душі” [11, 12].

Справжнім святом для численних слухачів стали і акції фестивалю італійського музичного бароко. Фестиваль назвали чи не наймасштабнішою музичною подією в нашій столиці, яку організував Італійський інститут культури в Україні, очолюваний Ф. Баллоні. Тут ідеться не про разовий захід, а про задум, розрахований на подальші роки. Проект здійснюють за участі Посольства Італії в Україні, Міністерства культури України та Національної філармонії. Цього року фестиваль складається з 24 заходів, серед яких не лише численні концерти, а й майстер-класи гостей з Італії, які проходять у Національній музичній академії. У пресі зазначали, що задум фестивалю вражає. Він передбачає знайомство українського слухача із численними композиторами доби італійського бароко, серед яких К. Монтеверді, Д. Перголезі тощо. Захід у черговий раз показав, що наші народи у сприйнятті світу ментально мають багато спільного, і це знаходить продовження й у царині культури, дає змогу дедалі глибше поринати в різноманітні мистецькі сфери [13].

Цікавими були й музичні акції, організовані українськими та угорськими митцями.

24 квітня у Києві звучала музика геніального угорського композитора І. Кальмана у виконанні артистів із Будапешту та Києва. Цей спільний міжна-

родний проект Національної оперети України та Будапештського театру оперети і мюзиклу відбувся за підтримки Посольства Угорщини в Україні. І. Кальман залишив велику творчу спадщину: двадцять оперет, твори для симфонічного оркестру, інструментальні п'єси, романси, вокальні цикли.

„Всі твори Імре Кальмана звучать мов „на лезі ножа”: музика „кидає” слухача із вогню в холод, із світла до темряви, балансує на межі щирої радості та безмежного відчаю”, – зауважив художній керівник Національної оперети Б. Струтинський.

На київській сцені виступили вокалісти, хор, балет та оркестр Національної оперети, а також провідні артисти Будапештського театру оперети і мюзиклу (Ш. Баркоці, Г. Граф, С. Кадар, А. Лукач). Прозвучали арії із „Сільви”, „Баядери”, „Містера Ікс”, „Фіалки Монмартру”, „Маріци”, „Голландочки” тощо [14].

22 жовтня 2014 року, в рамках традиційного відзначення річниці з дня народження Ференца Ліста, за підтримки Посольства Угорщини в Україні в Національній філармонії України відбувся великий концерт, присвячений пам'яті всесвітньо відомого угорського композитора. У рамках вечора „Присвята Ференцу Лісту” у Національній філармонії України можна було почути фортепіанні твори великого композитора у виконанні лауреата міжнародних конкурсів З. Феєрварі. Серед номерів – вже добре відомі слухачам етюди і ноктюрни „Мрії кохання”, „Сірі хмари”, „Експромт”, фантазія-соната „Після прочитання Данте”, а також парафраз на тему опери „Трістан та Ізольда” Р. Вагнера. А 23 жовтня щорічний концерт до дня народження композитора проходив у Дніпропетровській філармонії імені Л. Б. Когана. [15].

За підтримки Посольства Угорщини в Україні стало можливе концертне виконання у Києві одноактної опери видатного угорського композитора Б. Бартока „Замок герцога Синя Борода”. Прем'єра опери з великим успіхом відбулася 17 грудня 2014 року в Національній філармонії України. З нагоди цієї події віце-прем'єр-міністр – Міністр культури України В. Кириленко надіслав привітального листа, який зачитав генеральний директор Національної філармонії України Д. Остапенко. Написану в 1911 році оперу виконали українські і угорські музиканти [16].

Неординарним прикладом співпраці українських та польських музикантів став фестиваль „Музика Шопена під відкритим небом”, що відбувався на території історико-культурного комплексу „Замок-музей Радомисль” у Житомирській області. Захід, присвячений музиці Ф. Шопена, було організовано Посольством Республіки Польща в Україні та О. Богомолець. На концерті був присутній Надзвичайний та Повноважний посол Республіки Польща в Україні Г. Лит-

вин. Упродовж шести годин кращі твори Ф. Шопена зіграли П. Шиховський (Польща); солістки Національної філармонії України І. Порошина та Л. Деордієва, молода виконавиця З. Черноус.

У пресі підкреслювали, що у залах філармонії, де зазвичай грають Ф. Шопена, відвідувачів просять вимкнути телефони, в Європі навіть дають таблетки від кашлю. А тут шум вітру, вода дзюркоче, пташки цвірінькають – і це все тільки допомагало піаністам [17, 18].

Проект латвійського скрипаля Г. Кремера „Присвята українському народу”, здійснений спільно з маестро Романом Кофманом, пройшов у Національній філармонії за підтримки Посольства Латвії в Україні і зібрав аншлаг. А напередодні концерту в Колонному залі також був „вранішній” аншлаг: всі, кому не дісталися квитки, змогли бути присутніми на відкритій репетиції й послухати програму.

У першому відділенні Київський камерний оркестр виконав фрагменти з „Мистецтва фуги” І. С. Баха. Друге відділення відкрила Тема з варіаціями для скрипки та віолончелі з оркестром угорсько-американського композитора М. Рожа (1907–1995 рр.), а продовжив твір Г. Канчелі „Янголи печалі” для скрипки, віолончелі, дитячого хору та струнних. Саме цей твір, написаний в 2013 році, було присвячено драматичним подіям в Україні останнього часу. В концерті також брали участь дитячий хор „Щедрик” та віолончелістка Г. Дірванаскайте [19].

Напередодні відзначення 25-ї річниці падіння Берлінської муру у великому залі Національної музичної академії України ім. П. Чайковського відбувся концерт камерного хору вищої музичної школи ім. Ф. Ліста з німецького міста Веймара. До програми увійшла іудейська духовна музика Європи і США XIX–XX століть. Студентський хор під орудою художнього керівника і диригента Ю. Пушбека у фортепіанному супроводі піаніста і музикознавця російсько-єврейського походження Я. Немцова озвучили релігійні мелодії єврейського народу. Після Києва хор з Веймара виступив у Львові. Знаменно, що концерт у Львові відбувся 9 листопада – в Міжнародний день боротьби з фашизмом, расизмом та антисемітизмом. Отже, обидва концерти прозвучали як своєрідне музичне звернення і нагадування про трагедію людства XX століття. Приїзд в Україну камерного хору з Веймара став водночас початком співпраці між Веймарською вищою музичною школою та музичними академіями Києва і Львова. Виступи й перебування в Україні німецьких співаків стали також проявом надзвичайно теплого спілкування між молодими колегами й початком дружби студентів і педагогів вищих музичних закладів трьох міст. Уже нині підписано угоду між Веймарською вищою музичною школою та Львівською національ-

ною музичною академією ім. М.Лисенка й підготовлено угоду про співпрацю з Національною музичною академією України ім. П. Чайковського. Здійснення цього важливого німецько-українського проекту стало можливим завдяки підтримці МЗС Німеччини [20].

Справжньою мистецькою подією європейського рівня стала постановка опери Р. Вагнера „Летючий голландець” у Донецькому національному академічному театрі опери та балету ім. А. Б. Солов'яненка. Це – спільний українсько-німецький творчий проект, присвячений 200-річчю від дня народження видатного композитора. Прем'єрні вистави проходили у грудні 2012 р. та лютому 2013 р. У виставі зайнято понад 200 осіб (солісти, хор, оркестр, танцівники, технічні служби), а сам проект обійшовся театру понад 100 тис. євро. Головні партії виконувала міжнародна вокальна команда – у театрі підготовлено декілька складів акторів.

Підтримка німецької сторони дістала конкретний вираз завдяки запрошенню постановочної групи: режисера з Берліна М. Курочки, сценографів та відеодизайнерів М. Хінрікса і Т. Мьоллера, художника по костюмах Ю. Харттунг. У прем'єрній виставі поряд із українськими виконавцями взяли участь відомі співаки з Німеччини та Австрії: А. Макко – Голландець, В. Фінк – Далланд. Головну жіночу партію Зенти виконала солістка Національної опери України Л. Алексєєва. Однак лєвова частка роботи випала колективам і виробничим цехам Донбас-опери: симфонічному оркестру (головний диригент В. Василенко), хору (головний хормейстер Л. Стрельцова), декораційному цеху, пошивній майстерні, а також костюмерам, гримерам і всьому штату театру. У підсумку – у постановці продемонстровано надзвичайно актуальне поєднання музики, вокалу, пластичного і сценічного рішення. Використано всі переваги Донецької опери: висококласний оркестр, хор європейського рівня, бажання та здатність багато і швидко працювати. Все це справді відповідало кращим європейським стандартам. Етапи втілення проекту висвітлювалися у ЗМІ, на рекламну кампанію була мобілізована вся місцева і столична преса [21, 22, 23, 24].

Тріумфальний успіх мали і гастролі „Донбас-опери” з виставою „Летючий Голландець” у вересні 2013 року. Турне було ініційовано Посольством Німеччини в Україні. Унікальну постановку донеччан побачили мешканці Одеси, Львова та Києва. Керівництво „Донбас-опери” доклало чимало зусиль, щоб пристосувати виставу до індивідуальних особливостей сцени й глядацької зали в кожному з оперних театрів Одеси, Львова та Києва [25].

Інтеграції України до європейського та світового культурно-мистецького простору сприяли й деякі міжнародні музичні фестивалі, організовані на теренах нашої держави. Тут слід зазначити, що далеко не кожний фестиваль, навіть

той, що має міжнародний статус, дійсно сприяє культурно-інтеграційним процесам. Дуже часто такі заходи стають лише майданчиками для виступу українських та закордонних музикантів. Інша справа, коли і організатори фестивалю і його учасники працюють єдиною командою, а головну мету проведення заходу бачать не у саморекламі, а у справжній активізації культурної євроінтеграції, у повноцінному введенні українського музичного мистецтва до всесвітнього мистецького простору.

Саме таким є Міжнародний фестиваль „Музичні прем'єри сезону”, який щовесни відбувається у столиці України. Його ініціатор – Київська організація Національної спілки композиторів, проведенню заходів сприяють Міністерство культури України, Головне управління культури Київської міської державної адміністрації, численні державні, громадські, духовні та інші установи.

У 2014 році фестиваль і велика кількість його концертів проходили під двома гаслами: „До 200-річчя Тараса Шевченка” та „Пам'яті Небесної Сотні”. Але доволі значним був і блок європейської музики. Зокрема, в євангелічній лютеранській церкві Св. Катерини, що на вул. Лютеранській, 22, Національний камерний ансамбль України „Київські солісти” та камерний хор коледжу Київського інституту музики ім. Р.М. Глієра на концерті духовної музики представили твори литовських композиторів В. Бартуліса (автор був присутній у залі) та А. Мартінайтиса, а також українців В. Сильвестрова, В. Польової та В. Степурка. У цьому заході брав участь литовський диригент Д. Каткус.

Інший блок іноземної музики було включено до фестивалю згідно з угодою про співпрацю між спілками композиторів України і Польщі. У Великій залі Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського твори патріарха польської композиторської школи Р. Твардовського, а також київських композиторів молодшої генерації В. Антонюка та О. Родіна виконували Заслужений академічний симфонічний оркестр Національної радіокомпанії України та Хор хлопчиків і юнаків сектора практики Національної музичної академії України ім. П.І. Чайковського.

Польський блок представив також концерт закриття фестивалю, де Національним симфонічним оркестром України диригував відомий польський диригент, почесний член Національної спілки композиторів України Р. Ревакович. У концерті прозвучали твори М. Скорика, Є. Станковича, українських композиторів молодшої генерації, а також твір для фортепіано з оркестром відомого польського композитора, голови Спілки композиторів Польщі Є. Корновича „Великий перехід” [26, 27].

Сучасну музичну культуру 14-ти країн світу – Австрії, Білорусі, Естонії, Китаю, Латвії, Литви, Нідерландів, Німеччини, Польщі, України, Франції, Хор-

ватії, Чехії, Швеції – представляв один з найповажніших і наймасштабніших міжнародних музичних форумів України – „Київ Музик Фест”, якому у 2014 році виповнилося 25 років. У цьому великому міжнародний форумі якому беруть участь музиканти і композитори з близького і далекого зарубіжжя, натхненно виконуючи музику українських композиторів і представляючи „пошуки жанру” своїх творців. У 2014 році загалом прозвучало понад 150 творів. Переважна більшість опусів – прем’єри, у тому числі й світові.

Найбільш резонансним став концерт квартету саксофоністів зі Швеції „Nordic Saxophone Quartet”, які вперше завітали в Україну. Програму цього концерту було ретельно продумано. Музиканти представили нові твори шведської, норвезької та української музики. Ще однією незабутньою подією став концерт австрійського співака Р. Бергмана, приїзду якого посприяли Австрійський культурний форум та Посольство Австрії в Україні. Унікальний бас-баритон вперше явив київському глядачеві єдиний у своєму роді музичний театр – вокальний театр Р. Бергмана.

„Я в Києві вперше, – сказав після концерту Р. Бергман, – і мені дуже подобається фестиваль, публіка і ваше чудове, абсолютно європейське місто” [28].

На інтеграцію України у світовий мистецько-культурний простір працював і II Міжнародний музичний фестиваль „O-FEST 2014”, що об’єднав талановитих артистів, музикантів та диригентів з дванадцяти країн: Австрії, Болгарії, Грузії, Естонії, Китаю, Литви, Польщі, Румунії, Словаччини, України, Хорватії та Японії. Зелений театр Бучі Київської області не вмщав усіх охочих, але чудова акустика дала змогу почути голоси фестивалю всім шанувальникам оперети. Саме музика цього жанру і традиційна українська музика були основною темою цьогорічного O-FEST’у. Музичний проект, заснований Київським національним театром оперети і Бучанською міською радою, підтримали Міністерство культури України і Київська міськдержадміністрація

У програмах гранд-концертів, що відбувалися у Бучі та на сцені Київського національного театру оперети, і прозвучали арії та дуети з найвідоміших оперет у виконанні світових зірок та традиційна музика тієї країни, артисти якої беруть участь у „O-Fest – 2014”. Серед почесних гостей – надзвичайні і повноважні послы країн-учасниць фестивалю, відомі артисти, музиканти, провідні політичні, культурні та громадські діячі. За словами співголови оргкомітету фестивалю, художнього керівника Київського національного театру оперети Б. Струтинського, „O-Fest – 2014” мав 2 головні мети – він покликаний об’єднати світ музикою, а також відкрити Україну для світу як культурну, цивілізовану країну. І, як зазначалося у пресі, саме з цими завданнями фестиваль успішно впорався [29, 30].

Підсумком 20-річного існування Міжнародного фестивалю „Два дні і дві ночі сучасної музики” в Одесі можна вважати тезу його президента, німецького диригента Б. Вульфа з його промови на офіційному відкритті: „Впродовж двох десятиліть в Одесі формувалася культура діалогу України зі світом – толерантність співіснування з іншими країнами, абсолютна відкритість до нової творчості, до мистецьких пошуків і, водночас, прагнення відчутти в розмаїтті музичного всесвіту ідентичність культури своєї країни та власної творчої особистості”.

Двадцять років тому Одеса відкрила шлюзи світовому музичному потоку (давалася взнаки інформаційна закритість попередніх десятиліть) і щоразу поповнювала його новими течіями. Протягом двох десятиліть у цьому різноголосому просторі нова музична культура України презентувала притаманні їй ознаки й особливості своєї культури, одна з яких — новаторське відчуття автентичних національних джерел. Ювілейний фестиваль вкотре підтвердив це.

Велику подяку організатори фестивалю висловлювали тим міжнародним представництвам, які підтримують його в такий складний час. Це Баварський дім (Одеса) і Польський інститут у Києві. Одним з відкриттів ювілейного заходу у пресі називали виступ ансамблю із Німеччини AVENTURE, який багато років прагнув потрапити в Одесу. Своїм феноменальним виконанням творів різних композиторів світу вони відкрили нові можливості, так званих оркестрових інструментів – гобоя, фагота, кларнета. Твір румунської композиторки В. Дінеску у виконанні В. Рюдігера на фаготі прозвучав, як щемливе звернення до кожного із слухачів: сценою став увесь простір залу, в якому музикант грав, рухаючись між рядами.

Показово, що ділячись враженнями від участі у заході, В. Рюдігер зазначив: „Ваша країна є частиною європейської цивілізації. Одеса – абсолютно європейське місто. Культура України, її музика, література перебувають на дуже високому рівні. Не можна про це забувати!” [31].

Говорячи про інтеграційні процеси у мистецтві, слід пам’ятати, що вони тільки тоді матимуть успіх, коли будуть обопільними. Тому дуже важливим було не тільки знайомство вітчизняної публіки з європейською музичною культурою, а й презентація кращих здобутків українських митців за кордоном. І цей процес поступово набирає обертів.

Так, уже третій рік парижани мають змогу познайомитися з талановитими українськими музикантами і творами наших композиторів. Ініціатива організації циклу концертів „Золоті сторінки української музики” належить директорові Культурно-інформаційного центру при Посольстві України у Франції О. Яценківському та його дружині Н. Набоковій. У французькій столиці вже прозвучали твори Б. Лятошинського і М. Скорика, Є.Станковича і В. Сильвестрова,

І. Карабиця та О.Козаренка, В. Бібіка і В. Птушкіна. Тут демонстрували своє мистецтво досвідчені майстри і молоді музиканти. З успіхом виступив у Парижі Національний ансамбль солістів „Київська камерата” на чолі з В. Матюхіним. 100-річчя Національної музичної академії України ім. П.Чайковського було відзначено концертом молодого співачки З. Рожок та піаністки Л. Марцевич – остання показала свою майстерність також у сольній програмі, основу якої склали класичні взірці світової фортепіанної літератури. Велике враження справили на вимогливу аудиторію виступи молодих харківських музикантів, вихованців фортепіанного класу ректора Харківського університету мистецтв ім. І. Котляревського Т. Веркіної, які представляли програму, присвячену ювілею Кобзаря. Парижани та представники української діаспори уже знають піаніста і музикознавця І. Савчука, співачку Т. Ходакову, скрипальку Б. Півненко.

„Музика на перетині часів та перехресті доль” – таку назву мала програма, підготовлена київськими музикантами: піаністкою І. Рябчун та співачкою Л. Хахаліною. Вони ознайомили паризьку публіку з камерними творами І. Губаренко і В.Сильвестрова, а також вперше у залі Культурно-інформаційного центру представили в концертній версії оперний твір. Відома моноопера В. Губаренка „Листи кохання” являє собою приклад культурного діалогу між Україною та Францією. Композитора надихнула на звернення до незвичного жанру оперної моновистави лірична новела „Ніжність” французького письменника А. Барбюса.

Моноопера „Листи кохання” написана для сопрано і незвичного оркестрового складу, до якого, крім струнних інструментів, увійшли чотири флейти, рояль і великий набір ударних. У паризькому концерті роль оркестру взяла на себе піаністка І. Рябчун, яка майстерно передала багатство оркестрових барв, світ вигаданих мрій і широку палітру прихованих драматичних переживань героїні твору. Виконавши складну за фактурою фортепіанну партію, І. Рябчун стала чуйним партнером для Л. Хахаліної. Останній вдалося вокальними засобами і за допомогою сценічного малюнку, в умовах камерного залу створити зворушливий образ тендітної молодого жінки, ніби втілення Ніжності.

З фортепіанних творів В. Сильвестрова у виконанні І. Рябчун прозвучали „Ранкова музика” та „Вечірня музика” із фортепіанної „Сюїти у старовинному стилі”. Творчість композитора І. Губаренко (1959–2004 рр.) була представлена на вечорі фортепіанними прелюдіями і двома частинами її вокального циклу. В організації та проведенні концерту взяли участь представники харківського видавництва „АКТА”. Вони підготували афішу і буклет, у якому, крім іншого, надруковано оригінальний французький текст новели А. Барбюса [32].

Саме на День незалежності України, 24 серпня 2014 року з ініціативи все-світньо відомої української піаністки Н. Пасічник та солістки Варшавської опери О. Пасічник розпочав роботу Український інститут у Швеції. Його мета – популяризувати нашу культуру за кордоном. Це – приватна ініціатива, яка, як сподіваються організатори проекту, відкриє світові нашу високу культуру. „Починаємо з музичних фестивалів, з днів української музики. Це унікальний в історії України концерт, бо практично всі зірки міжнародної класичної сцени виконували українську музику. Наразі це громадська ініціатива, і я дуже сподіваюся, що її буде підтримано на державному рівні”, – розповідала Н. Пасічник. А О. Пасічник додала: „Нашої високої культури у світі, на жаль, не знають. Коли нам з сестрою замовляють сольний концерт, ми плануємо програму і завжди пропонуємо українську музику. Вона є на кожному концерті”. Понад дві сотні людей прийшли в один із 9 королівських театрів Стокгольма – Ульріксдас – послухати твори М. Лисенка, В. Косенка, М. Скорика, Я. Степового, К. Стеценка, З. Дашака, Ю. Мейтуса, Е. Гріга, Л. ван Бетховена та інших. Серед запрошених – посли і тимчасово повірені України, США, Молдови, Угорщини, Румунії, Болгарії, Литви та Грузії. Благодійний концерт відвідала і принцеса Маргарет, сестра короля Карла XVI Густава. Виконавці – зірки класичної сцени з України та Швеції. „На жаль, держава не має достатньо коштів, щоб засновувати інститути української культури в країнах Європи. Але Посольство підтримує ініціативи приватних осіб у цьому напрямку. І цього разу захід, організований Н. Пасічник, проходив за підтримки дипломатичного корпусу. На певні культурні програми Україна виділяє кошти, тому ми намагатимемося підтримати заснований Н.Пасічник інститут державними коштами, а також зв’язками, які має Посольство України. Тим паче, що запит на українське в шведському суспільстві є. Після концерту розмовляв із послами інших країн – вони в захваті, – розповів тимчасовий повірений у справах України в Королівстві Швеція І. Целуйко. – Посольство України почало активну роботу з інформування шведського суспільства про події в Україні: ми розповсюджуємо багато матеріалів, маємо спеціально сформовану групу розсилки, спілкуємося з громадськими організаціями. Шведська преса налаштована активно висвітлювати інформацію про Україну” [33].

Академічна хорова капела „Орея” з Житомира здобула Гран-прі на міжнародному хоровому конкурсі „Guido d’Arezzo – 2014”, що відбувся в італійському місті Ареццо. Це один з найстаріших та найавторитетніших фестивалів у Європі. Український мистецький колектив встановив своєрідний рекорд, виборовши перемогу у 5 різних категоріях. Після конкурсу в Італії капела вирушила

до Швейцарії для участі у хоровому фестивалі „Art Dialog”. Закінчився європейський тур „Ореї” благодійними концертами у Німеччині та Польщі [34].

2014 року колектив Національної опери України став головним гостем найбільшого в Балтійському регіоні Міжнародного оперного фестивалю „Дні опери в Сааремаа” (місто Курессааре, Естонська Республіка). Кияни показали вистави „Дон Карлос” Д. Верді, „Норма” В. Белліні, „Наталка Полтавка” М. Лисенка у виконанні симфонічного оркестру, хору та солістів Національної опери України, а також взяли участь у гранд-концерті разом із колегами з Естонії, Австрії та Фінляндії. Виступ Національної опери України у цьому престижному музичному фестивалі став яскравою мистецькою подією європейського культурного життя, викликав захоплення вимогливої публіки та шквал схвальних рецензій у музичній пресі, котра відзначила високий творчий рівень київського оперного колективу, наявність в його трупі сузір'я справжніх вокальних зірок [35, 36].

Ці та інші мистецькі події утверджували авторитет українського мистецтва у світі, сприяли зближенню вітчизняних та європейських митців.

Дуже продуктивним для євроінтеграційних процесів є спільні заходи, що паралельно відбуваються в Україні та закордоном. Прикладом таких проєктів можна вважати синхронне проведення у 2014 році Міжнародного фестивалю „Музика у старому Львові” та „Музика у старому Кракові”. У Кракові форум народився у 1976 році. Задум фестивалю „Музика у старому Кракові” належить засновнику польської капели „Краковієнсіс” С. Галонському. Ініціатором співпраці з боку Львова у 2014 році виступив засновник українського Академічного камерного оркестру „Віртуози Львова” С. Бурко. Ексклюзивність фестивалів у тому, що концерти відомих виконавців та колективів із різних країн відбуваються у храмах та історично значимих місцях. „Музику у старому Львові” та „Музику у старому Кракові” об'єднали міста-побратими і, як вважають організатори акції, вони стали ще одним кроком назустріч євроінтеграції. До речі, крім професіоналів, для участі у фестивалі запрошувалися молоді музиканти, котрі отримали нагоду заявити про себе та розпочати успішну музичну кар'єру [37].

За словами С. Бурка, фестиваль цілком відповідає духові часу, адже поєднує український та польський народи попри існуючі кордони та свідчить про наше прагнення до єдиної Європи [38].

Завершуючи розмову про роль музичного академічного мистецтва у євроінтеграційних процесах слід зазначити, що сучасна українська музика є багатограним, різностороннім явищем, яке увібрало в себе, як багатовіковий, національний характер, історію, філософію, так і світові музичні тенденції. Тож, в

умовах стрімкого перетворення навколишнього середовища та глобальних геополітичних змін, саме академічна музика опинилася в авангарді мистецького інтеграційного процесу, стала вважливим фактором культурно-суспільних нововведень.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Євроінтеграція стала українською національною ідеєю / Інф. // <http://mediarnbo.org/2014/09/16/evvointegratsiya-stala-ukrayinskoju>
2. Культурна Євроінтеграція в дії / Інф. // <http://gurt.org.ua/news>
3. Свентах А., Рижков В., Козирева Т., Соколинська А., Прокопенко М. „Ода до радості” здійнялася до небес / Свентах А., Рижков В., Козирева Т., Соколинська А., Прокопенко М. // День. – 2014. – 1 квіт.
4. Логвиненко Л. Ода до радості / Логвиненко Л. // Сіл. вісті. – 2014. – 1 квіт.
5. Жук О. „Давай, я навчу тебе поганому” / Жук О. // Україна молода. – 2014. – 20 трав.
6. День вуличної музики по всій Україні / Інф. // Україна молода. – 2014. – 14 трав.
7. Поліщук Т. Музика об’єднує / Поліщук Т. // День. – 2014. – 26 черв.
8. Найдюк О. Українська сцена – італійський звук / Найдюк О. // Хрещатик. – 2014. – 16 верес.
9. Національна філармонія України гостинно запрошує / Пирогов С. // Демократ. Україна. – 2014. – 26 верес.
10. Поліщук Т. Доменіко Нордіо: „Не скрипка робить музику, а музикант!” / Поліщук Т. // День. – 2014. – 10 квіт.
11. **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки.** / Інф. // <http://itogi.ua/kultura/9740-lr--100--.html>
12. Чекан Ю. Еталон взаєморозуміння / Чекан Ю. // День. – 2014. – 4 гру.
13. Москалець О. В Андріївській церкві „Стояла мати” / Москалець О. // Уряд. кур’єр. – 2014. – 1 листоп.
14. Мащенко К. „Кальман. Король оперети!” / Мащенко К. // День. – 2014. – 24 квіт.
15. Світова музична класика в Україні / Інф. // https://www.otrbank.com.ua/news/news_detail.php?ID=54927
16. Перше виконання в Україні / Інф. // <http://philarmonia.com.ua/ua.news>
17. Жук О. Острів кохання для Шопена / Жук О. // Україна молода. – 2014. – 17 черв.

18. Киртока В. „Несмотря ни на что, сейчас нужно выращивать цветы и рисовать картины – это тоже форма сопротивления агрессии” / Киртока В. // Факты. – 2014. – 21 июня.
19. Савицька О. Присвята українському народу / Савицька О. // День. – 2014. – 25 лисоп.
20. Агрест-Короткова С. Про музичну солідарність / Агрест-Короткова С. // День. – 2014. – 11 листоп.
21. Поліщук Т. Вагнерівський „Летючий голландець” у форматі 3D! / Поліщук Т. // День. – 2012. – 7–8 груд.
22. Поліщук Т. Чому українські театри не ставлять Вагнера? / Поліщук Т. // День. – 2012. – 11 груд.
23. Черкашина-Губаренко М. Остерігайтеся виходити заміж за Летючих Голландців / Черкашина-Губаренко М. // День. – 2012. – 21–22 груд.
24. Куц Л. Бунт самотніх / Куц Л. // Голос України. – 2012. – 22 груд.
25. Веремейко Р. „Летючий Голландець” вирушає у турне / Веремейко Р. // День. – 2013. – 29–30 серп.
26. XXIV Міжнародний фестиваль Київської організації Національної спілки композиторів України „Музичні прем’єри сезону” / Інф. // <http://mr.co.ua/mr/mr.nsf/0/331457E950C2B6C3C2257CDE006F2B35?OpenDocument>
27. Москалець О. Болеро литовця було про нас / Москалець О. // Уряд. кур’єр. – 2014. – 30 трав.
28. Агрест-Короткова С. Європейські пазли „Київ Музик Фесту – 2014” / Агрест-Короткова С. // День. – 2014. – 1 жовт.
29. Джамала заспівала, як у неї важко на серці / Листопад О. // Уряд. кур’єр. – 2014. – 6 черв.
30. Антоненко А. Музика і театр нас об’єднують! / Антоненко А. // День. – 2014. – 30–31 трав.
31. Агрест-Короткова С. Особлива місія / Агрест-Короткова С. // День. – 2014. – 8 трав.
32. Черкашина-Губаренко М. Українські музичні сезони в Парижі / Черкашина-Губаренко М. // День. – 2014. – 15 трав.
33. Жуков А. „Ставлення до України у світі змінилося кардинально” / Жуков А. // День. – 2014. – 27 серп.
34. Кавун О. Вибороли Гран-прі / Кавун О. // Голос України. – 2014. – 5 верес.
35. Національна опера з успіхом виступила в Естонії / Інф. // День. – 2014. – 29 лип.

36. Туркевич В. На острові Сааремаа дебютувала українська опера / Туркевич В. // День. – 2014. – 15–16 серп.

37. Топалова О. Львів та Краків заспівають одночасно! / Топалова О. // День. – 2014. – 15 лип.

38. Сирцов О. Класична музика єднає народи / Сирцов О. // Голос України. – 2014. – 19 серп.

Матеріал підготував

Бурнашов І.Ю.,

зав. сектором відділу наукового
аналізу і узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування ***І. Г. Піленко***

Підписано до друку 24.12.2014. Обл.-вид. арк. 1,25. Б/т. Зам. 144. Безплатно

Ротапринт НПБ України, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12